

PHONG CÁCH NGÔN NGỮ BÁO CHÍ

(1 tiết)

I – MỤC TIÊU CẦN ĐẠT

Giúp HS :

– Có được những hiểu biết về đặc điểm chung và cách sử dụng phương tiện ngôn ngữ trong phong cách ngôn ngữ báo chí.

– Biết vận dụng kiến thức về phong cách ngôn ngữ báo chí vào việc đọc - hiểu văn bản và làm văn.

II – NHỮNG ĐIỂM CẦN LƯU Ý

1. Trong tiếng Việt hiện nay, từ *báo chí* dùng để chỉ chung báo và tạp chí – những xuất bản phẩm định kì. Mà tạp chí, nhất là những tạp chí chuyên ngành, thì thường in những văn bản viết theo phong cách ngôn ngữ khoa học. Ngay trên ấn phẩm được xem thực sự là báo, người ta cũng đăng tải những bài thuộc nhiều loại phong cách ngôn ngữ khác nhau. Trên các phương tiện truyền thông đại chúng khác, như đài phát thanh, đài truyền hình, tình hình cũng tương tự như vậy. Vì thế, có người không thừa nhận tư cách riêng của phong cách ngôn ngữ báo chí. Tuy vậy, cũng như nhiều tài liệu khác, SGK *Ngữ văn 11 Nâng cao* vẫn chủ trương xem một số văn bản dùng trong các phương tiện truyền thông đại chúng, *tiêu biểu là những văn bản có tính thông tấn, có nội dung thông tin – sự kiện*, là thuộc phong cách ngôn ngữ báo chí, một phong cách riêng nằm trong bảng phân loại các phong cách chức năng của ngôn ngữ.

2. Sự ra đời và tồn tại của phong cách ngôn ngữ báo chí là một thực tế trong các ngôn ngữ phát triển. Ở nước ta, trong thế kỉ XX, nhất là từ những năm ba mươi về sau, qua thế kỉ XXI, một mạng lưới truyền thông đại chúng phát triển liên tục, từ báo viết đến báo nói (đài phát thanh), rồi báo hình (đài truyền hình), ngày nay có cả báo điện tử. Do tác động thường xuyên và sâu rộng đối với đời sống cộng đồng, ngôn ngữ báo chí được xem là một lĩnh vực nhanh nhạy, phát huy ảnh hưởng to lớn tới việc chuẩn hoá, giữ gìn và phát triển ngôn ngữ dân tộc.

III – TIẾN TRÌNH TỔ CHỨC DẠY HỌC

1. Mở đầu, GV cho HS kể ra các loại phương tiện truyền thông đại chúng có ở nước ta hiện nay (báo, đài phát thanh, đài truyền hình, báo điện tử) ; gợi ý để HS nhận xét về các loại văn bản được dùng (có nhiều văn bản thuộc những phong cách khác nhau) ; từ đó xác định loại văn bản thuộc phong cách ngôn ngữ báo chí.

2. Những nội dung còn lại của bài học, GV hướng dẫn HS tìm hiểu bài theo trình tự đã có trong SGK.

3. Gợi ý giải bài tập

Bài tập 1

(GV cần chuẩn bị trước một tờ báo).

Gợi ý : (1) Trang nhất của một tờ báo hiện nay thường có hai chức năng, một là đăng những bài, thường là tin tức, được coi là quan trọng nhất ; hai là giới thiệu những bài chính ở các trang sau, gồm tên bài và có thể có thêm phần nội dung tóm tắt (thậm chí có tờ báo dành trọn trang nhất cho chức năng này). (2) Trang nhất có nhiệm vụ thu hút người đọc đến với tờ báo, được trình bày một cách "bắt mắt", kèm theo ảnh, với cỡ chữ, kiểu chữ đẹp, thích hợp và thường được in màu.

Từ hai nhận xét tổng quát đó, GV hướng dẫn HS thực hiện tiếp nhiệm vụ do bài tập nêu ra.

Bài tập 2

Bài tập này để HS làm ở nhà.

Lưu ý : Bài viết là một bài giới thiệu, thông tin – quảng cáo.

Bài tập 3

Có thể đặt nhiều tên khác nhau, điều quan trọng là phải mang nội dung cốt lõi : *hiến máu*. Chẳng hạn :

– 1 000 THANH NIÊN HIẾN MÁU
CHO NGÂN HÀNG MÁU SEA GAMES 22
– VÌ MỘT SEA GAMES 22 THẮNG LỢI
HÀNG NGÀN THANH NIÊN
TÌNH NGUYỆN HIẾN MÁU
– v.v.

4. Kết thúc bài học này, GV lưu ý HS về nhà chuẩn bị bài *Luyện tập về phong cách ngôn ngữ báo chí* sẽ được học tiếp theo.

IV – TÀI LIỆU THAM KHẢO

– Đinh Trọng Lạc (Chủ biên) – Nguyễn Thái Hoà, *Phong cách học tiếng Việt*, NXB Giáo dục, 1993.

– Cù Đình Tú, *Phong cách học và đặc điểm tu từ tiếng Việt*, Sđd.